

Maak gewetensbezwaar bespreekbaar in ziekenhuis

► ROTTERDAM

ER MOET MEER AANDACHT KOMEN VOOR GEWETENSBEZWAREN BIJ MEDISCH PERSONEEL. DOOR BEWEEGREDEKEN VOOR WEL OF NIET MEDISCH HANDELEN TE BESPREKEN, KUNNEN ARTSEN EN VERPLEEGKUNDIGEN ELKAAR SCHERP HOUDEN.

Daartoe riep anesthesioloog Paul Lieverse gisteren op tijdens een symposium over gewetensbezwaren, op de werkvloer van het Erasmus MC. Ethische afdelingen komen in ziekenhuizen nu vaak pas in actie als er een acuut probleem is. Volgens Lieverse zou er veel meer aandacht voor reflectie moeten zijn.

Door de extreme werkdruk in de zorg worden veel medici afgestompt. Lieverse: 'We moeten het niet alleen hebben over wat het boekje voorschrijft, maar ook over wat ons hart zegt. Gebruik dat morele kompas.'

Een arts die op de intensive care werkt, herkent zich in het pleidooi van Lieverse. 'Ik ben begonnen als jong broekie met als ideaal: ik ga mensen helpen. Nu moet ik vooral vinkjes aankruisen. Mijn vak is veranderd en mijn morele bezwaren hebben daarmee geen gelijke tred gehouden. Ik ben meer voor mijn hypothek gaan werken en minder voor de mensen.'

mazelen

De mazelenepidemie plaatste de afdeling klinische immunologie van het Erasmus MC vorig jaar voor een groot dilemma. Een medewerkster was afkomstig uit de biblebelt en niet gevaccineerd. Haar broers en zussen kregen de mazelen en zelf had ze de ziekte ook nooit gehad. Afdelingsleider Paul van Dale besloot de vinger aan de pols te houden. Bij de eerste koortsverschijnselen bleef de medewerkster thuis. Ze kreeg de mazelen, genas en keerde terug op de afdeling.

De stelling van Van Dale dat iedereen die contact heeft met patiënten gevaccineerd moet zijn volgens het rijksvaccinatieprogramma, krijgt bij verscheidene medici en studenten bijval. Zij denken vooral in het belang van de patiënt die je



Paul Lieverse

anders willens en wetens blootstelt aan besmettingsgevaar. Zeker op een afdeling waar patiënten liggen met een verzwakt immuunsysteem. Van Dale is uiteindelijk toch tegen zijn eigen stelling. 'Je mag iemand niet dwingen tegen zijn eigen geloof in te gaan.'

zinloos lijden

De door Lieverse gewenste reflectie wordt direct gezocht door kinderarts Ronny Knol. Op zijn afdeling kwam een kind met zware hersenschade ter wereld. De te verwachten mate van lijden, levensduur, zelfredzaamheid en afhankelijkheid van zorg waren zo ernstig dat hij adviseerde de behandeling te staken. De ouders protesteerden, vroegen second opinion aan en verzochten hun kind naar een ander ziekenhuis te verplaatsen. Dat bracht Knol in gewetensnood. 'Kan ik een kind dat in mijn ogen zinloos lijden tegemoet gaat, laten doorbehandelen in een ander ziekenhuis? Wat weegt dan het zwaarst, het belang van het kind, de stem van de ouders, mijn inzicht als arts?' Uiteindelijk besloot Knol met instemming van de ouders de beademing te staken. Het jongetje ademt zelfstandig, maar zijn toestand is zeer fragiel. 'Natuurlijk speelden hierin ook sterk de religieuze gewetensbezwaren van de ouders mee. Maar ik denk dat in Duitsland of in de Verenigde Staten ook minder snel zou worden gestopt. Weten wij het dan beter dan de rest van de wereld? Uiteindelijk is de term medisch zinloos handelen ook sterk cultureel bepaald.' <